

ON FRIENDSHIP

L'AMISTAT

**Access full
version**
Accés versió
completa

www.cccb.org

**Jordi
Llovet**
CCCB

ON FRIENDSHIP

Breus CCCB

Jordi Llovet

Friends,

Anyone who picks up a book of quotations in any language will find an abundance of entries under the headings of «friend» and «friendship». Few commonplaces in Western languages appear so profusely in sayings and refrains as these two terms «friend» and «friendship». In one book of quotations in Catalan, I have found hundreds of expressions from amongst which I shall select just a few to read to illustrate my lecture: «Where there are friends, there is richness»; «To friends favours, to enemies justice»; «Friend of many, friend of none»; «A friend is but a single heart in two bodies»; «A fawning friend has your money as his end»; «Friends should be few and good»; «A self-seeking friend will be gone at month's end»; «If the friendship is great,

self-interest or sin is innate»; «Friendship, among equals alone»; and, finally, «He who has a friend has a mine». I've only chosen a few but, as I've remarked, the books of quotations all have hundreds of such sayings, and they are very wide-ranging in what they say.

The curious thing, though, is that almost all the refrains about friendship, especially those I have chosen by way of introduction to this lecture, go back to clichés that are not only very diverse but also very old and oft-repeated through the ages. This should not be surprising as friendship is as old as humanity itself, or at least it is in the countries of the Western tradition, which is to say those that have known the influence of Jewish, Greek, Roman and Christian cultures. In fact, without knowing what the Scriptures say about friendship, or what they said about it in Greece and Rome, one can't have a clear idea or really understand what this word has come to mean today. Let me invite you, then, to take a trip through these three civilisations – the Greek, Judaeo-Christian and Latin worlds – in order to analyse what they understood by «friendship» and then to see if these conceptions still endure, what remains of them and how they have changed.

I must confess that I have an incorrigible tendency to believe that everything that was represented in the mosaic of these three cultures I have mentioned must perforce have

L'AMISTAT

Breus CCCB

Jordi Llovet

Amics i amigues,

Qualsevol que agafi un diccionari de refranys, en qualsevol llengua, hi trobarà un munt d'entrades relatives als «amics» i a l'«amistat». Hi ha pocs llocs comuns en les llengües d'Occident tan abundosos en refranys i en dites com aquests dos termes: l'*amic*, l'*amistat*. Havent agafat un diccionari català, hi he trobat centenars d'expressions, de les quals en trio solament unes quantes per llegir en aquesta conferència: «On hi ha amics, hi ha riqueses», «Als amics, favors, i als enemics, justícia», «Amic de molts, amic de ningú», «Amic és un sol cor en dos cossos», «Amic falaguer, és amic del teu diner», «Amistat interessada, només dura una mesada», «D'amics, pocs i bons», «Gran amistat, interès o pecat», «L'amistat, sols entre iguals», «Qui té un amic, té una mina». Només n'he triat unes quantes,

però, com he dit, tots els diccionaris en porten centenars, i diuen coses molt diverses.

Allò curiós, però, és que gairebé tots els refranys sobre l'amistat, i en especial els que he escollit per encapçal·lar aquesta conferència, són refranys que remetent a tòpics sobre l'amistat no solament diversos, sinó també molt antics i molt reiterats. La cosa no ens hauria d'estranyar, perquè l'amistat és un invent tan vell com la humanitat, o ho és, almenys, en els països de la tradició occidental, és a dir, els que han conegut una empremta de les cultures jueva, grega, romana i cristiana. En realitat, sense conèixer què diuen les Escriptures i què deien a Grècia i a Roma sobre l'amistat, no se'n pot tenir cap idea clara ni es pot entendre allò que avui dia entenem per aquesta paraula. Permetin-me, doncs, que els convidi a fer un recorregut per aquestes tres civilitzacions –la grega, la judeo-cristiana i la llatina– per analitzar què entenien per «amistat», i per veure, després, si aquestes concepcions de l'amistat encara es conserven, què en queda, o com s'han transformat.

He de confessar que tinc una irreprimible tendència a creure que tot allò que va representar-se en l'entramat d'aquelles tres cultures que he dit ha de posseir, per força, una certa vigència. Si diem d'un home gran que «és més vell que Matulasem»; si l'heroïna de Troia, Hèlena, encara va poder donar nom a un detergent per rentar la roba; si a Holanda hi ha un club de futbol que agafa el nom d'un altre dels grans personatges de

Jordi Llovet

Professor of Literary Theory and Comparative Literature at the University of Barcelona, guest lecturer at the Pompeu Fabra University and director of the Department of Literature at the Barcelona Institute of Humanities. He is an essayist and translator of authors including Hölderlin, Rilke, Byron, Flaubert and Thomas Mann and is editing director of the *Complete Works* of Franz Kafka (2000) and of the *Clásicos Alemanes* (German Classics) series, to appear shortly. He was awarded the 2007 Ciutat de Barcelona Prize for his translation into Catalan of Charles Baudelaire's *Les Fleurs du Mal* (2007). He writes a weekly column for the daily *El País*.

Catedràtic de Teoria de la Literatura i Literatura Comparada a la Universitat de Barcelona, Professor convidat de la Universitat Pompeu Fabra i director de l'Àrea de Literatura de l'Institut d'Humanitats de Barcelona. Assagista i traductor d'autors com Hölderlin, Rilke, Byron, Flaubert i Thomas Mann, és el director de l'edició en curs de les *Obras Completas* de Franz Kafka (2000) i de la sèrie *Clásicos Alemanes*, de pròxima aparició. Va obtenir el Premi Ciutat de Barcelona 2007 per la seva traducció al català de *Les flors del mal*, de Charles Baudelaire (2007). Col·labora setmanalment al diari *El País*.

Breus

Breus CCCB publishes bilingual editions of the most outstanding lectures offered at the CCCB. The digital version presents some of the titles that have appeared previously in the printed collection.

Titles published: http://www.cccb.org/en/col_leccio-breus_collection-9718

Breus CCCB publica, en edició bilingüe, les conferències més destacades celebrades al CCCB. La versió digital presenta alguns dels títols apareguts prèviament dins de la col·lecció en paper.

Títols publicats: http://www.cccb.org/ca/col_leccio-collecci_breus-9718

Colophon / Crèdits

Lecture given at the Center of Contemporary Culture of Barcelona on 3rd March 2008, as part of the Barcelona series of debates «The Human Condition». / Conferència celebrada al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona el dia 3 de març de 2008, en el marc del Debat de Barcelona «La Condició Humana».

Edition / Edició: Centre de Cultura Contemporània de Barcelona

Collection direction / Direcció de la col·lecció: Judit Carrera

Editorial coordination / Coordinació editorial: Marina Palà

Collection design / Disseny de la col·lecció: © Compañía

Editing of texts / Edició de textos: Rosa Puig

Translation / Traducció: Julie Wark

Correction / Correcció: Zoraida de Torres Burgos, Mark Waudby

Photograph / Fotografia: CCCB @ Miquel Taverna, 2008

Digital layout / Composició digital: Lluís Sanosa

© Jordi Llovet

© Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, 2015

Montalegre, 5 - 08001 Barcelona

www.cccb.org

ISBN paper: 978-84-613-0103-4 (2009)

ISBN epub: 978-84-617-3095-7 (2015)

Reservats tots els drets d'aquesta edició / All rights reserved

An initiative of / Una iniciativa de:

CCCB is a consortium of / El CCCB és un consorci de:

